

RUDOLF KOIVUN TYRVÄÄLÄISET JUURET

Siirrymme ajassa noin 150 vuotta taaksepäin Tyrvään pitäjän Koivulan kylään. Aikaan, jolloin pitäjää johdettiin vielä Kallialan kylästä, Tyrvään vanhalta eli Pyhän Olavin kirkolta. Uusi kaksitorninen kirkko oli jo kuitenkin suunnitteilla.

Koivulan kylä sijaitsi lähellä vanhaa Turku-Tampere tietä, sen eteläpuolella Pesurinojasta kohoavassa idänpuoleisessa rinteessä sijaitsi Koivun talo pääty alapuolella kulkevaa kylätietä päin. Paikka on hyvin kaunis. Keväällä suorastaan herkistävä. Tosin talon takana rinteeseen kääntyessä laskuun alkoi tiheä ja synkkä kuusimetsä, joka antaa pohjoiseen, itään ja etelään avautuvalle valoisalle avaruudelle tumman taustan.

Kauempaa ojan tai joen yläjuoksulta kuului vesimyllyn jyske. Kylätietä kulkee verkkaisesti hevoskärrit milloin myllylle menen, milloin sieltä tullen.

Koivun talon isännät ovat toimittaneet myllärin tehtäviä perinteisesti. Nykyinen isäntä Juho Kristian Koivunen on nuori, vasta vähän yli 20-vuotias. Häntä kutsutaan "munkkimyllyriksi". (Nimitys on minulle arvoitus.)

Itse kylässä on vain kolme taloa: Koivu, Seppä ja Looru. Looru on ratsutila Pesurinojan toisella puolella, vastapäätä Koivua.

Kristianin on viime aikoina nähty usein viikonloppuisin pistelevän kohden Vammaskosken sillanpielessä olevaa Marttilan kylää, johon matkaa on vajaa peninkulma. Oikeastaan hän ei olekaan mennyt perille asti, vaan on poikennut jo aikaisemmin Vilppalan taloon. Talon tyttärellä, Johanna Wilhelmiinalla ja Kristianilla taitaa olla meneillään jotain vispilänkauppaa.

Tästä asiat etenevätkin niin, että vuonna 1847 Koivun talossa vietetään nuorten häitä. Mainittakoon, että seu-

raavana vuonna alkoivat kirkon rakennustyöt Hätiniemen nokassa aivan Vammaskosken pielessä. Kirkko valmistui vuonna 1855.

Vilppalan talo on ollut tyrvääläisiä mahtitaloja. Kerrottakoon, että tässä talossa syntyi myöhemmin vuonna 1853, olematta kuitenkaan mitään sukua Johanna Wilhelmiinalle, Amanda Jokinen, joka tunnettiin laajaltikin Tyrvään Mantana, kansanparantajana.

Me palaamme vielä Koivun talon tapahtumiin.

Häitä seuraavien 17 vuoden aikana liikkui talon kehto ahkerasti. Lapsia syntyi yhteensä kahdeksan:

Juho Kristian Koivunen	Johanna Wilhelmiina Koivunen
s 1827 k 1890	o.s. Vilppala s 1825 k 1905
Kristian	15.11.1847
Johanna Eufrosyne	12.10.1849
Josefina Wilhelmiina	22.09.1851
Hilma Kristiina	14.09.1853
	k 1856
Johan	15.05.1856
Hilma Kristiina	09.09.1858
Karoliina	01.11.1860
Henrik Sefanias	15.05.1864
	k 1895

Pietari eli Sankt Peterburg oli maailman metropoli, joka veti työnhakjoita laajalta alueelta, Suomestakin Tapaammekin Henrik Sefanias Koivusen Pietarissa 1880-luvulla. Kotitila ei varmasti ollut riittävä työllistäjä ja niinpä työtä olikin haettava kauempaa. Miten hän päätyi Pietariin ja minkälaisia ammattitaitoja hän omasi, siitä meillä ei ole mitään tietoa. Pietarissa hänen mainitaan ansainneen elantonsa puusorvarina ja koristeveistäjänä. Hänellä oli siis jonkinasteisia taiteellisia taipumuksia.

Ohmetella täytyy sen aikaisen väestön liikkeitä. Heikinkin matkan täytyi ensin tahtua hevoskärryillä Tampereelle tai ehkä laivassa Siuroon ja sieltä hevoskyydillä Tampereelle, mutta vasta täältä oli mahdollista päästä junaan ja sillä Pietariin. Porin ratahan valmistui vasta 1891-1901.

Samoihin aikoihin työskenteli pietarilaisessa ruokalassa, jonka omistaja oli suomalainen, Liperin Taipaleelta tullut Julia Hartikainen.

Vuonna 1888 Heikki ja Julia avioituvat. Joulukuun 24. päivänä 1890 heille syntyi poika, joka kastetaan Rudolf Sefaniakseksi.

Rudolf-pojan vaiheet olivat alusta alkaen alakuloiset, kuoleman ollessa alati läsnä: Syntymän aikoihin v. 1890 kuolee isoisa. Neljävuotiaana v. 1894 kuolee pikkusisar Hilja alle vuoden vanhana. Viisivuotiaana v. 1895 kuolee isä. Kolmetoistavuotiaana v. 1903 kuolee äiti. Viisitoistavuotiaana v. 1905 kuolee isoäiti.

Heikki(Henrik) Sefanias	Julia Koivunen
Koivunen	o.s. Hartikainen
s 1864 k 1895	s k 1903

Rudolf Sefanias	24.12.1890 k 11.10.1946
Hilja	1894 k 1894

Julia oli ilmeisesti ortodoksinen. Rudolf sai suomenkielistä opetusta Pyhän Marian kirkon ylläpitämässä koulussa. Hän oppi käyttämään myös venäjää niin, että jopa käänsi myöhemmin venäjänkielisiä satuja suomeksi. Mainittakoon, että Julian entisen työnantajan Maikki-tytär oli pyydetty Rudolf-pojan kummiksi. Kun äiti jäi leskeksi, oli hänen pyrittävä elättämään itsensä ja lapsensa jollakin tavoin ja tuo tapa oli pyykkärinä toimiminen. Sen ajan vitsaus, keuhkotauti, vei kuitenkin äidin 13-vuotiaalta Rudolf-pojalta.

Äidin veli, nuohoojamestari Hartikainen, piti jonkin aikaa Rudolfia luonaan mutta jo seuraavana vuonna, 1904, Rudolf matkasi Tyrväaseen mummonsa luo. Tällöin matka voikin jo tapahtua junaa käyttäen aina Tyrvään asemalle asti.

Tyrvään seurakunnan kirkonkirjoissa on merkillinen maininta siitä, että Rudolf ja Heikki Koivunen olisivat muuttaneet välillä seurakuntaan. Kun tämä on kuitenkin merkitty tapahtuneeksi isän kuoleman jälkeen, ei tieto voine

olla oikea. Rudolf on kyllä saattanut oleilla aikaisemminkin mummonsa luona. Eräs minulle yllättävä tieto on, että isän kuolinpaikaksi mainitaan Turku?

Kun Rudolf saapui mummolaan 1904, oli hän likainen ja suorastaan nälkiintynyt. Lisäksi alkava keuhkotauti antoi jo merkkejä itsestään. Hän oli vauhkouteen asti ihmisarka ja ujo. Hän kammoksu vieraita, pelkäsi kirkkoon menemistä eikä suostunut käymään edes rippikoulua Tähän saattoivat tietysti vaikuttaa hänen aikaisemmat kokemuksensa ortodoksisesta kirkosta.

Tyrväässä ollessaan Rudolf vaelteli yksikseen metsissä. Täällä hän saattoi tutustua metsän eläimistöön ja tyrväläiseen maisemaan, jotka sitten saattoivat ilmetä eri tavoin hänen kuvituksissaan. Mummo asui isoisan kuoleman jälkeen Koivun talon pihapiirissä olleessa syytinkimökissään. Mummon kuoltua Rudolf siirtyi Karoliina-tädin luo parin kilometrin päähän.

Vuonna 1906 Rudolf lähtee Vihtori Nummisen mukana Helsinkiin. Numminen oli rautateiden palveluksessa Helsingissä, mutta oli syntyjään tyrväläinen. Aluksi Rudolf asui Nummisen perheen luona ja pääsi juoksupojaksi Tuulispäähden konttoriin.

Sattumalta Rudolf kohtasi Helsingissä kummitätinsä Maikin, joka oli avioitunut kouluneuvos Salmensaaren kanssa. Salmen saarien perheestä tuli oikea perhe myös Rudolfille aina vuoteen 1922, jolloin Maikki Salmensaari kuoli. Kasvatustavanhemmat tarjosivat pojalle mahdollisuuden kehittää taitojaan Taideyhdistyksen piirustuskoulussa Ateneumissa.

Vuonna 1911 Rudolf tarjosi ensimmäisiä kuvituksiaan lastenlehti Koittoon. Tästä alkoi kuvittajan työ.

Vuonna 1915 muutti Rudolf Koivunen sukunimensä Koivuksi.

Maalarina Rudolf Koivu lopettelee toimintansa 20-luvun alussa. Kuvittajan työ vie hänen aikansa, mutta loppuun asti hän haaveili läpilyönnistä maalarina. Eräs teoria siitä, miksi hän lopetti maisemamaalauksen, on hänen silmiinsä liittynyt. Hän oli hyvin likinäköinen, eikä hankkinut koskaan itselleen silmälaseja. Hän ei yksinkertaisesti nähnyt maisemaa. Vuodet 1935-1940 olivat Koivun tuotannon huippuvuosia.

11.10.1946 päättyi taiteilijan elämä liikarasittuneena 56-vuotiaana. Hänet haudattiin Salmensaarien sukhautaan.

→ edell. sivulta

Rudolf Koivun kuvitukset puhuttelevat varsinkin meitä, jotka olemme eläneet ajan, jolloin kirjojen, koulukirjojen, lehtien, korttien, erilaisten tuotteiden päällysteiden ja jopa käärepapereiden kuvat olivat joko Rudolf Koivun tai Martta Wendelinin piirtämiä, mutta esitellessäni viime keväänä Koivun kuvituksia useille koululaisryhmille, havaitsin ilokseni myös nuorten olevan kiinnostuneita sekä kuvituksista että niiden pohjana olleista saduista. Koivun

tuotantoa on tutkittu, mutta hänen henkilöstään ei ole kovinkaan paljon tutkittua tietoa saatavissa. Monet seikat jäävätkin askarruttamaan mieltä. Toivoa sopii, että tutkimustyöt saisivat aiheikseen myös Rudolf Koivun henkilön. Nyt tähän saattaisi vielä olla mahdollisuksiakin, kun esimerkiksi Salmensaarien lapsia on vielä keskuudessamme. Tiedän myös, että Koivun kirjoittamia kirjoja on vielä tallessa.